

Fiske & Vatten

September 2015

Nästan ett och halv år har det gått sen förra nyhetsbrevet. Tiden går fort när man har roligt. Nu har jag avslutat mitt åtagande som vd för Fiskhälsan, och är jag tillbaka på Norconsult igen. Fiskhälsan var mitt huvuduppdrag, först som konsult och tf vd, sen som vd, i drygt 2,5 år, men nu är det avslutat. Det var en spännande tid med nya kunder i odlingsföretagen, och nya förhandlingsparter inom myndigheterna. Det var nya fisksjukdomar, och det var mossiga regelverk. Jag tar med mig alla erfarenheterna och kontakterna och nya vännerna.

Omständigheterna gav mig en lång sommar. Min gamla arbetsgivare har välkomnat mig tillbaka nu, och det är jättekul att träffa alla gamla kollegor, ha vänner att fika och skratta med, och, som den observante ser, nya lokaler och postadress. Därför känns det mycket stimulerande att nu ha anledning att återuppta F&V igen. Faktiskt, det är folk som saknat den, och frågat efter den!

Vallentunasjön

Mitt uppdrag kring Vallentunasjön löper nu på sjunde året. Vi jobbar på med sjön, med restaurering, med fisken, näringsämnen och det långsiktiga arbetet. Projektet är ett sjörestaureringsprojekt, där man jobbar med ett flertal olika metoder, tillsammans med uppföljningsprogram. Mitt ansvar är att som projektledare hålla ihop allt. Vi har jobbat mycket för att genom utfiskning av vitfischen få bättre närsaltbalans. Men vi jobbar mycket med andra insatser som undersökningar och åtgärder i tillrinnande vatten, kolla gödselhanteringen på alla hästgårdar, spåra dåliga enskilda avlopp, och annat ”skit”!

Nu sätter vi upp försök med pumpning och rening genom våtmarker, vi gör uppföljande provfischen, vattenväxtundersökningar och bottensedimentstudier. För varje år använder vi satsade medel allt mer effektivt. Allt direktfinansieras av de två berörda kommunerna Täby och Vallentuna, och sker i nära samarbete med mark- och fiskerättsägare.

Utveckling av fritidsbåtstrafiken

Åter på Norconsult har jag fått en flygande start med att som projektledare hålla ihop en förstudie kring att utveckla fritidsbåtstrafiken längs kusten av Uppsala och Gävleborgs län, inkluderat Storsjön i Sandviken. Projektet heter Regionalt Skärgårdssamarbete. Vatten är ju liksom min grej, och har alltid varit. Jag har nautisk examen, och flera båtar. Så detta uppdrag är mycket spännande, även om det inte innehåller så mycket fisk. Vi samlar nu in information och material kring alla inre farleder, naturhamnar, besöksanläggningar, och funderar på framtida förvaltningsformer och samverkansvägar. Förstudien drivs under hösten. Beroende på resultatet och framkomna önskemål, kan det mynna ut i ett kommande fullskaleprojekt. Ägare är länens kustkommuner, Regionförbund, Länsstyrelser och Båtförbund.

Vad är Norconsult?

Norconsult är både nytt och gammalt. Det är ett av Norges och Nordens största konsultföretag, inriktat på infrastruktur. I Sverige är det lite nyare. Vi har kontor i 11 länder över världen, och 16 platser i Sverige. Vi expanderar hela tiden, då efterfrågan är stor. På min arbetsplats i Örebro är inriktningen miljö, vatten, vattenkraft och projektledning. Vi jobbar mycket tillsammans kring MKB, miljöprovningar, säkerhetskontroller av dammar, projektering av fiskvägar, utrivning och liknande. Vi har en hel del teknisk utrustning, som högupplösande ekolod, båtar, borrar och provtagningsutrustning.

Utplantering av fisk

Fiskevård, sportfiske och matfisk är i Sverige helt beroende av tillgången på odlad fisk. I Sverige finns omkring 200 fiskodlingar, mestadels med äldre stabila odlingstillstånd. Sjukdomsläget i Sverige är mycket gott. Därför ska en köpare av odlad levande fisk alltid kunna lita på att fisken är frisk och godkänd, om odlaren kan visa på att man följer alla kontroller. Trots detta, finns det regionala myndigheter som tvekar, och som

avslår utplanteringstillstånd, trots att det är en odling man själv har gett tillstånd till. Här finns mycket att göra, och just nu bistår jag gärna just i sådana ansökningar, där utgången borde vara självklar!

Antibiotika och fiskodling

Självklart ska vi inte använda antibiotika i onödan, och vi ska ha respekt för risken med multiresistenta bakterier. Men: i humansjukvården användes 2013, 63 000 kg, våra husdjur och tamdjur fick 11 000 kg, och för svensk fiskodling (ett snitt för de sista 10 åren) 26 kg!

FishBase Symposium 2015

FishBase konferenserna på NHRM (Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm) är en av årets höjdpunkter. Här får man en heldag om senaste nytt inom fiskforskning, från de största och bästa inbjudna experterna i världen, och det är kostnadsfritt! Årets möte är måndagen den 19 oktober.

Det är fritt för alla intresserade. Varje år under denna träff, tänker jag, att denna dag är nog det mest studiemotiverande en student kan träffa på! Läs snart mer på <http://artedi.nrm.se> Årets tema är Fångslande fiskar, och berör recirkulerande odling, räddandet av utrotningshotade arter, akvariehobbys värde för forskningen, odling utan miljöpåverkan med mera.

Vad kostar ett fiskekort?

Och hur utvecklas priserna? Detta är en återkommande fråga, och ett kärt diskussionsämne. Och det finns väldigt många olika åsikter, fiskekorts-sorter och priser. Därför är det med glädje jag läser på iFiske <http://www.ifiske.se/index.php/sv/articles/snittpriser> om detta. Här genereras automatiskt snittpriser för ingående vatten. 2015 ser snittpriserna ut så här, och i jämförelse:

Fiskekort, pris i kr	2012	2013	2015
Dygnskort	79,38	84,57	83,96
Dygnskort (Trolling)	176,92	172,50	185,62
3-dygns-kort	168,82	164,09	165,30
Veckokort	193,04	198,30	195,90
Årskort	323,29	321,81	338,08
Årskort (Trolling)	683,33	651,25	634,17

Att gå på bio kostar en dryg hundralapp i jämförelse, ett liftkort i Sälens skidbackar kostar i vinter 380 kr för en dag, eller så får du knappt 6,5 liter bensin för priset av ett genomsnittligt dagkort! Priset på fiskekortet borde alltså aldrig vara en begränsande faktor för allmänhetens fiske.

Läs- och sevärt

En av Sveriges idag absolut skarpaste praktiserande fiskveterinärer, hinner även med att skriva på fritiden. Har man som jag med stor behållning genom åren läst Sagan om ringen-böckerna, Narnia och i moderna tid Harry Potter, kommer man absolut också att gilla dessa böcker <http://astridahlberg.blogspot.se/p/bocker.html> Det är vad som idag kallas fantasy, fast i lightversion. Astrid Ahlberg böcker är lågmälda, mycket välskrivna, och utgjorde för mig en mysig avkoppling i sommar!

Nya Landsbygdsprogrammet

Vi är nu inne i en ny programperiod inom EU. Med det följer också ett nytt Landsbygdsprogram. Intressant är också Havs- och fiskeriprogrammet, vilket tillför 1,5 miljarder till att utveckla fiske och vattenbruket <http://www.landsbygdsnatverket.se/5.488289914fb0f1a9a21cfed.html> Det ska bli intressant att se vad man kan åstadkomma här. Jag har jobbat mycket med olika EU-finansierade utvecklingsprojekt genom åren, såväl regionala, nationella som internationella. Man möter stor entusiasm, många spännande företag och nya idéer, och, man möter ett för varje period allt tyngre och mer avskräckande regelverk.

Svenskt vattenbruk idag

Det är intressant att som ovan nämns, Jordbruksverket ska utveckla vattenbruket. Sedan Jordbruksverket fått ansvar för dessa frågor, har man drivit ett utvecklingsprogram med näringen kring svenskt vattenbruk. Ungefär 10 % av de svenska fiskodlingarna lade ner förra året, Vattenbrukarnas riksförbund lägger ner i år, och Fiskhälsan AB ligger i malpåse. Idag finns ingen gemensam organisation som försvarar eller driver frågor kring vattenbruket. Samtidigt säger man på flera håll inom forskningsvärlden och internationellt, att vattenbruk är en mycket viktig, miljövänlig och energieffektiv metod att producera högvärdig föda och protein!

”Mördarmalar”

Ja, så rubricerade vissa media det första svenska fyndet av amerikansk dvärgmal i svenska vatten. Det var förra hösten man i ett grustag som utgjorde badplats upptäckte att det fanns mängder av omkringsimmande små svarta fiskar av okänt slag. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article20446134.ab> Provfiske visade att det fanns mängder, och i olika

storlekar, vilket visar på övervintring och reproduktion. Man gjorde snabbt bedömningen från Länsstyrelsen och Havsmyndigheten, att den omgående måste bekämpas. Att fisken fanns i dammen för att någon ville det, kunde man snabbt visa. Dammen var mindre än en hektar utan ytvattenflöden, och där fanns också

gös och kräftor. Malen är dessutom ordentligt giftig, om man sticker sig på dess taggar.

Diskussionerna om lämplig metod för utrotning sattes igång. Rotenon, el, tömning och igenfyllning av dammen diskuterades, liksom utfiskning. Kemikalier uteslöts. Valet föll på att helt enkelt fylla igen dammen. Det skulle vara

100 % säkert. Så skedde i våras. En 53-tons schaktmaskin körde fram och tillbaks i fyra veckor, tills hela grustaget och vattenhållet försvunnit. När de sista schaktmassorna fylldes i ploppade det upp massor av fisk, mest mal.

Då det fanns en likadan damm till, ca 1 km från "maldammen" fanns oron att det kunde finnas mal även i denna. Därför provfiskade vi denna också mycket noggrant nyligen. Som tur var tycks här inte finnas mal, men vi fann abborre, löja och karp. Det finns alltså någon, som lagt mer mycket energi och pengar på att på ett kriminellt vis sprida fisk lite här och där. Om dvärgmalen kommer lös i öppna vatten, kan allvarlig irreversible skada uppstå. Jämför sjögull och zebramussla i svenska vatten!

Vatten- och hösthälsningar

Björn Tengelin

Fiskeribiolog Miljökonsult
Norconsult AB
 Stortorget 8
 SE-702 11 ÖREBRO
 SWEDEN
 Tel: +46 (0)19-611 91 38
 070-693 04 88
 Fax: 019-16 94 92
 bjorn.tengelin@norconsult.com
 www.norconsult.se

>((((((o>g<o))))))<

